

Samvalg i smertebehandling

Rettigheter, Helsekompetanse,
Edukasjon, Nytteverdi og Fallgruver

Stephanie Røine,
Seksjon for sosionomer, Rikshospitalet

Hva er samvalg?

<https://vimeo.com/885564411?fl=pl&fe=sh>

Hva er samvalg?

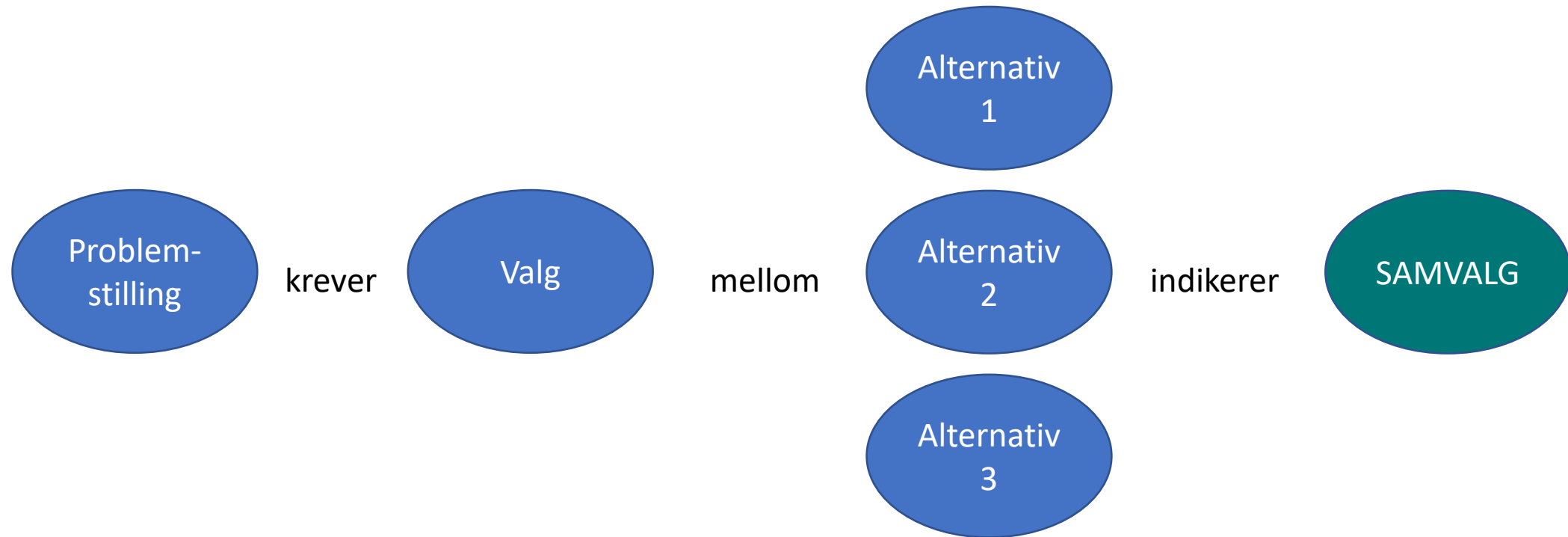
Samvalg er en prosess der **pasienten sammen med helsepersonell** kommer frem til en **beslutning** om hvilke undersøkelses- eller behandlingsmetoder som passer best for pasienten.

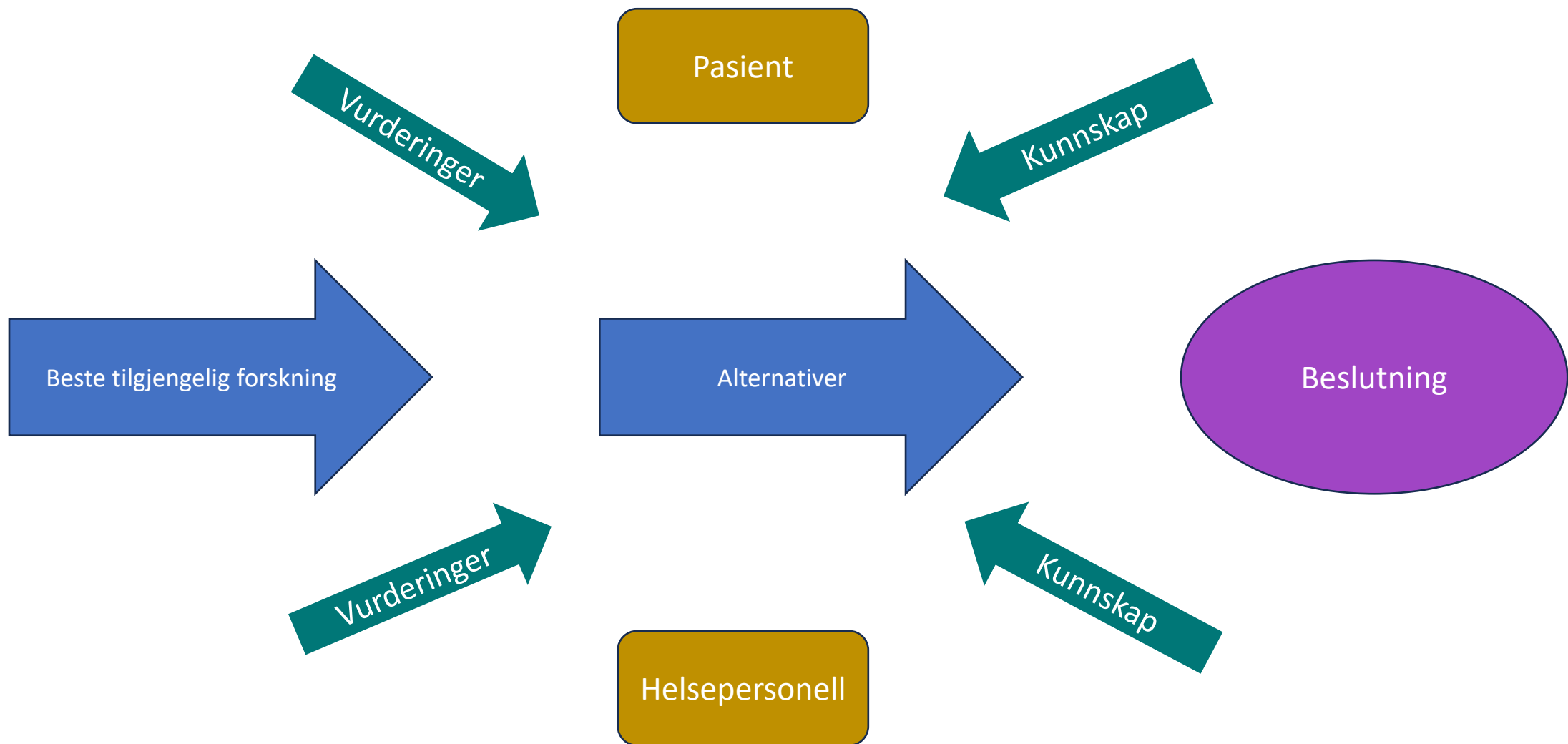
Samvalg bidrar til at pasienten får **tilstrekkelig og riktig informasjon** om hva en kan forvente av **alternativene**. Pasienten får også støtte til å vurdere alternativene ut fra beste tilgjengelige kunnskap om fordeler og ulemper.

Helsepersonell hjelper pasienten til å utforske hva som er viktig for den enkelte utfra **egne verdier og preferanser**.

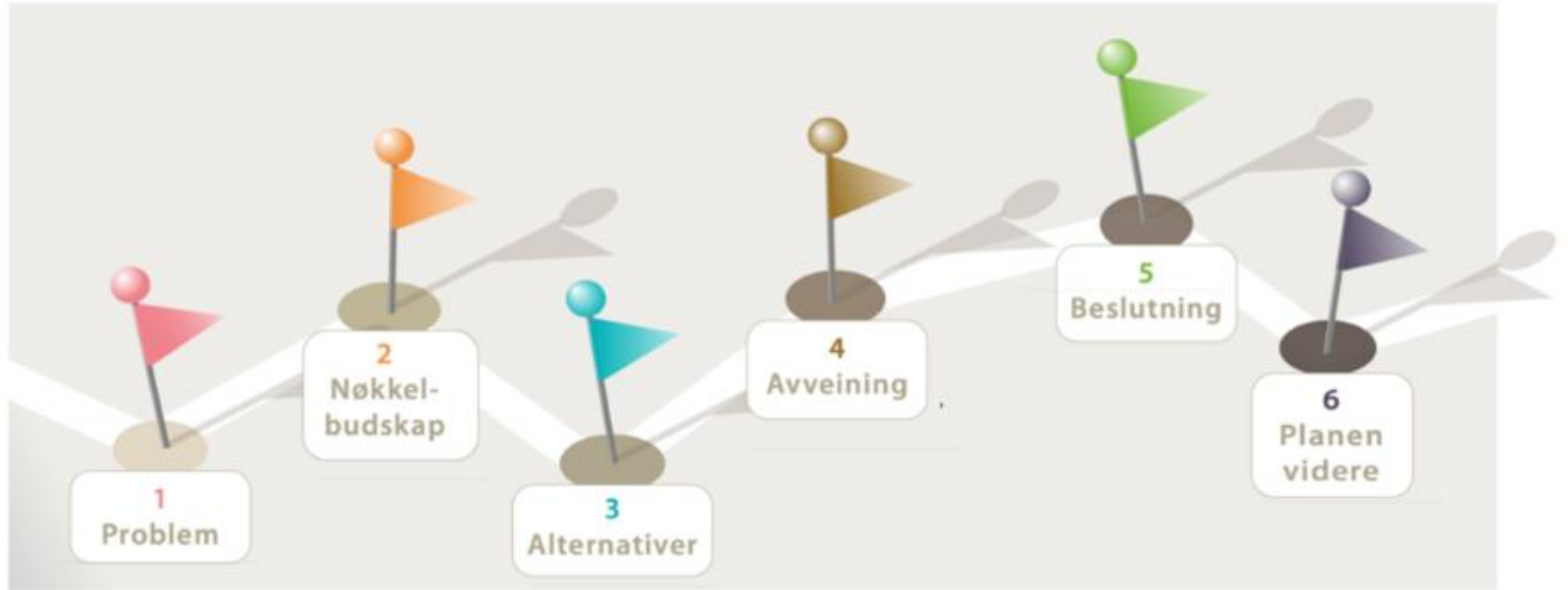
Meld. St. 11 (2015-2016), s. 61
[Helsenorge.no/samvalg](https://helsenorge.no/samvalg)

Hva er samvalg?

Samvalgsprosessen

Samvalg – en pasientrettighet

Pasienten har rett til å medvirke ved valg mellom tilgjengelige og forsvarlige tjenesteformer og undersøkelses- og behandlingsmetoder.

Medvirkningens form skal tilpasses den enkeltes evne til å gi og motta informasjon.

§ 3-1 i Pasient- og brukerrettighetsloven

Pasienten kan velge bort å ta en beslutning/overlate beslutningen til helsepersonellet, men helsepersonell kan ikke velge bort å tilrettelegge for samvalg.

Helsekompetanse i samvalg

- Helsekompetanse refererer til pasientens evne til å forstå, vurdere og bruke helseinformasjon for å ta informerte beslutninger knyttet til egen helse.
- Vi har ulike forutsetninger til å tilegne oss helsekompetanse.
- Mange faktorer kan påvirke vår helsekompetanse:
 - Høy/lav alder
 - Lav sosioøkonomisk status
 - Utdanningsnivå
 - Mangel på eller lite nettverk
 - Svake språkferdigheter
 - Svake digitale ferdigheter
 - Innvandrerbakgrunn
 - Tidligere erfaringer med helsevesen

Helsekompetanse i samvalg

- Økt helsekompetanse gjør pasientene mer aktive i beslutningene som gjelder deres behandling.
- Har pasienten lav helsekompetanser krever det at helsepersonell må gi mer informasjon og opplæring for at pasienten skal kunne delta i samvalgsprosesser.

Edukasjon og informasjon

- Helsepersonell bør gi pasienten forståelig og relevant informasjon om helsesituasjon og behandlingsalternativer.
- Her brukes det brosjyrer, videoer, digitale verktøy og hjemmesider.
- Individuell opplæring og diskusjon med helsepersonell.
- Tolk?
- Hensyn til pasientens utgangspunkt (helsekompetanse).

Virker samvalg?

- Kvalitet på kommunikasjon – øker involvering
- Kvalitet på beslutning
 - Tar informerte valg
 - Økt kunnskap om alternativer
 - Valg i tråd med egne preferanser
- Å leve med valget
 - Angrer mindre på valget
 - Mer realistiske forventninger
- Helseutfall
 - Økt livskvalitet
 - Bedre etterlevelse
 - Velger mer konservative/mindre invasive behandlinger

Stacey et al. (2017) og Waddell et al. (2022)

Virker samvalg?

- Reduserer uønsket variasjon
- Bedre og riktigere ressursbruk
- Færre klager
- Økt pasienttilfredshet

Stacey et al. (2017) og Waddell et al. (2022)

Fallgruver i samvalg

- Et gap mellom teori og praksis?
- Manglende informasjon eller forståelse
- Tidspress og mangel på ressurser
- Kulturelle og språklige barrierer
- Pasientens valg kan påvirkes av sterke meninger blant pårørende eller helsepersonell

Hvordan kan du snakke med din behandler om samvalg?

Tre enkle spørsmål som kan være til hjelp når du snakker med behandleren din:

- Hvilke alternativer har jeg?
- Hva er de mulige fordelene og ulempene ved disse alternativene?
- Hvor sannsynlig er det at jeg vil oppleve disse fordelene og ulempene?

Oppsummering

- Samvalg gir pasienten en aktiv rolle i beslutningsprosessen, bedre behandling og høyere livskvalitet.
- Samvalg er "work in progress" - vi er ikke mål. Helsepersonell har et ansvar til å implementere dette.
- Du som pasient kan aktivt medvirke til å få delta i samvalgsprosesser ved å etterspørre informasjon hos din behandler.

Spørsmål?

- Hva er viktig for deg når du skal ta en beslutning om behandling?
- Hva kan behandler gjøre for å legge til rette for samvalg for deg?
- Hvordan opplever du din rolle i beslutningsprosessen med helsepersonell?
- Hva kan bidra til at dialogen mellom pasient og behandler blir bedre i en samvalgsprosess?

Stephanie Røine

Seksjon for sosionomer, Rikshospitalet

Tlf: 23070878

stroei@ous-hf.no

@SYKEHUSSOSIONOMER